

ÓRIGENÉSZ
ELSŐ HOMÍLIA
A BÍRÁK KÖNYVÉHEZ

A Bírák könyvének erről a szakaszáról: *„És szolgált a nép az úrnak, Jézusnak (Megj.: Az ógörögben és az óhéberben a Jézus név megegyezik Józsueának a Nún fiának nevével. ógörögül: Iészusz, héberül: Jahósua; ezért kedvelt volt ez a krisztológiai párhuzam az óegyházban) „minden napján, meg azoknak a véneknek valamennyi napján, akik őutána még hosszú ideig éltek, és akik ismerték az úr összes nagy művét, melyeket Izraelben végbevitt.”* (Bír. 2:7)

1. Aki ezt az olvasmányt felolvasta nekünk, így mondta: *„És félte a nép az Urat Jézus minden napján.”* A mi szövegünkben pedig ez áll: *„És szolgált a nép az Úrnak, Jézusnak minden napján, meg azoknak a véneknek valamennyi napján, akik őutána még hosszú ideig éltek, és akik ismerték az úr összes nagy művét, melyeket Izraelben végbevitt.”*

Jó, ha tudjuk tehát: ki-ki maga felelős azért, hogy jó napokban él-e vagy rosszakban, azaz hogy *„Jézus napjait”*, az igazak napjait vagy pedig a gonoszok napjait éli-e. Mert ha megismerjük az igazi világosságot, mely megvilágosít minden embert, aki erre a világra jön (Ján. 1:9), és átadjuk neki szellemünket, hogy világosítsa meg, vagy ha felkél számunkra az igazság napja (Mal. 3:20) és elárasztja fényével szellemünk *világát*, akkor mi is Jézus napjaiban élünk, a Krisztuséiban, az üdvösség napjaiban. Ám ha valaki annak a fénynek a befogadására szánja szellemét, amely ki fogy hunyni (vö. Jób. 18:15), vagyis az igazsággal ellentétet fényt fogadja be, s ez fogja őt megvilágítani, akkor neki is meglesznek a maga napjai, ámde rossz napjai, és nem Jézus napjaiban fog élni, hanem Manassze vagy a Fáraó, vagy másvalaki idejének borzalmas napjaiban. Valójában ez volt az oka annak, hogy a gonosz, rosszindulatú Akház király uralkodásának napjaiban nem részesülhetett látomásban Izaiás próféta, és nem láthatta az Urat magasztos és kiemelkedő trónján ülve. (Iz. 6:1) Miután azonban ez a semmirekellő király, akinek rossz napjai (Ef. 5:16) voltak, meghalt, a próféta képes lett arra, hogy szemlélje Isten látványát.

Szeretnél-e arról is hallani, hogy a napok, melyeket az Írás ennek vagy annak a napjaiként említ, nem az illető életének, vagyis testi ittlétének idejére vonatkoznak? Hallgasd meg tehát, mit jövendölt a próféta a mi urunk, Jézus Krisztus napjairól: *„Felkél az igazság és a nagy békesség az ő napjaiban, amíg csak el nem múlik a hold.”* (Zsolt. 72:7) Ha ezt úgy értelmezzük, hogy azokban a *„napokban”* voltak az *„igazság”* napjai és a *„béke”* napjai,

amikor az Üdvözítő a földön tartózkodott, hogyan is fogadhatnánk el, hogy az igazság napjai keltek fel azokra, akik keresztre feszítették őt, és akik nem hittek eljövételében? Vagy miért gondolnánk, hogy „nagy békesség” uralkodott az ő napjaiban azok számára, aki hamis vádak alapján halálra adták? Miképpen kelhetek fel azokra az igazság és béke napjai, akiknek szellemére rosszindulatú és eszelős gondolatok vetettek árnyat?

Aztán figyeld csak meg, hogy ha megfordítva, azokra a napokra vonatkoztatjuk az Szentírás e szavait: *„Felkél az ő napjaiban az igazság és a nagy békesség”*, amely napon a Megváltó testben élt meg, akkor ebből az következne, hogy most, amikor e napok már elmúltak, nem kél már fel az ő igazsága és Krisztus nagy békessége sem a hívők, sem az Egyház tagjai számára. Sokkal inkább arról van tehát szó, hogy minden ember tettei alapján és életvitele szerint önmagát juttatja a viszály és a háború, vagy pedig az *„igazság és béke napjaiba.”*

Arra is figyelj oda, hogy a próféta szavai: *„akik félik az én nevemet, felkél azokra az igazság napja” (Ma. 3:20)*, biztosan azt jelentik, hogy az Úr megteremti számukra az *„igazság napjait, Jézus napjait.”* A gonoszokról pedig azt olvassuk, hogy lenyugszik számukra az igazság napja, azokra érve, akikben az igazság alszik, s akiket beborított a gonoszság sötétsége. Ugyanígy megtudhatod a próféta szavaiból azt is, hogy kik élnek nagy békességben. Hallgasd, mit mond a zsoltár! *„Nagy a békessége azoknak, akik szeretik a te nevedet, és nem botlanak meg semmiben sem.” (Zsolt. 119:165)* Ezért tehát azokra kél fel az igazság és a nagy békesség napja, akik szeretik az Úr nevét.

Ámde biztosan megvan a maguk fénye a gonoszoknak is, amely által „rossz napok” jönnek rájuk. Erről is meg akarsz győződni az Írásból? Ezt mondja az Ige: *„Az igazak fénye örök, a gonoszok fénye pedig ki fog hunyni.” (Péld. 13:9)* Láthatod immár, hogy van valami sajátos fénye a gonoszoknak, amely ki fog hunyni, és van fénye az igazaknak is, amely viszont örökké megmarad. Nem tudom, félreértheti-e annyira bárki is ezt, hogy azt gondolja, hogy létezik valamiféle anyagi természetű fény, amely a gonoszoké, és egy másik, amely az igazaké. Hiszen ez lehetetlen volna, hiszen Isten egyetlen fényt teremtett a világnak, mely mindenkire egyszerre és egyenlőképpen világít. Azonban ezt is aszerint kell értelmezni, ahogy már fentebb tettük: a szellemünket vagy az igazi világosság világítja meg, mely sohasem fog kihunyni, aki maga Krisztus, vagy amennyiben nincs bennünk az örök világosság, bizonyára az világítja meg mulandó és kioltható fényével, aki a világosság angyalának adja ki magát. (vö. 2Kor. 11:14) Mert olyan hamis fénnel árasztja el a bűnös ember szívét, hogy az olyan dolgokat lát jónak és dicsőnek, melyek időlegesek és veszendők. Ez a fény árad ki azokra, akik a gyönyört tekintik a legfőbb jónak, ez a fény világít azokra, akik az evilági gazdagságot és tisztességet, a földi dicsőséget keresik, mintha az örökkévaló

lenne. Az ilyen emberek élnek tehát annak a fénynek „a napjaiban”, mely „ki fog hunyni”, hiszen minden, amit tesznek, amire vágnak, és amire törekszenek, meg fog szűnni. Ez a fény világítja meg az eretnekeket is, akik hazug módon tudásnak nevezik, amit hirdetnek: e fénytől megvilágosítva állítja Markion, hogy törvényét tekintve ugyan igazságos Isten, ámde nem jó.

Ha eddig helyesen értettük, hogy mely napokat világítja meg urunk, Jézus Krisztus az „igazi világossággal”, s melyeket az, „aki a világosság angyalának adja ki magát”, s akinek a fénye „ki fog hunyni”, akkor megfelelően tudjuk értelmezni „Jézus (Józsue) napját” is, amelyekről ezt mondja az Írás: „Szolgált a nép az Úrnak Jézus minden napján.” (Bír. 2:7) Hiszen nem kétséges, hogy az „Úrnak szolgál” az, aki „Jézus napjaiban” él. Lehetetlen, hogy valaki „Jézus napjaiban” azaz Krisztus világosságában él, de Zebulont vagy a kapzsiságot szolgálja, miként az is, hogy valaki az igazi világosság fényében a hazugságot szolgálja. Ugyanígy lehetetlen a megszentelés világosságában a bujaságnak és erkölcstelenségnek szolgálni. Így szól az Apostol is: *„Mi köze az igazságnak a gonoszsághoz? Vagy milyen közössége van a világosság és sötétség között? Hogyan egyezne ki Krisztus Beliállal? Vagy mi köze a hívőnek a hitetlenhez?”* (2Kor. 6:14-15)

Imádkozzunk hát, hogy mindig Krisztus teremtsen jó napokat mibennünk, aki az igazi világosság, s hogy sohase éljünk Zebulon fényének rossz napjaiban, amelyről ezt mondja az Apostol: *„Jól használjátok fel az időt, mert rossz napokat élünk!”* (Ef. 5:16) Rossz napokat élünk ugyanis, amikor testi dolgokra törekszünk szellemiek helyett, földiekre égiek helyett, mulandókra örökkévalók helyett, jelenvalókra eljövendők helyett. Ezért, valahányszor úgy érzed, hogy ilyesfajta vágyak támadnak benned, tudd, hogy rossz, sőt nagyon rossz napokba jutottál. Légy hát állhatatos az imádságban, hogy megszabadul a rossz napoktól, és – az Apostol szavait idézve – kiragadjon téged az Úr a jelen rossz világból (Gal. 1:4), mert, amint az előbb mondtuk, máskülönben már nem csak a napok lesznek rosszak, hanem maga a kor is rosszá válik.

2. *„Szolgált tehát a nép az Úrnak Jézus minden napján, meg azoknak a véneknek valamennyi napján, akik őutána éltek.”* (Bír. 2:7) Boldog, aki Jézus napjaiban szolgál az Úrnak, akit az ő igéje és bölcsessége tölt el, akit az ő parancsolatai világosítanak meg, s aki az ő tanításából nyeri el a tudás világosságát. Másodsorban az boldog, aki „azoknak a véneknek a napjaiban szolgál az Úrnak, akik Jézus után éltek.” Ki mások lennének ezek a „vének”, akik Jézussal egy időben, vagy „Jézus után éltek”, mint az apostolok? Egyrészt ők maguk is megvilágosítják szívünket írásaikon és parancsolataikon keresztül, másrészt ők is létrehozhatnak bennünk bizonyos „napokat”, hiszen abból a fényből jönnek, amelyben az „igazi világosság” által személyesen részesültek. Ilyenformán arról az emberről, akit az

apostolok parancsolatai világosítanak meg és készítenek fel, vagyis aki az apostolok előírásai szerint rendez be életét az Úr szolgálatára, azt mondja az Írás, hogy *„azoknak a véneknek a napjaiban szolgál az Úrnak, akik Jézus után éltek.”* Ez alapján láthatod, hogy amiképpen a megváltó igazi világosság, amely megvilágosít minden embert, aki erre a világra jön, úgy az apostolok is „a világ világossága” voltak. Az Evangéliumban így szól apostolaihoz az úr: *„Tí vagyok a világ világossága.”* (Mát. 5:14) Ha pedig az apostolok is a „világ világossága”, akkor biztos, hogy parancsolataik és tanításuk által olyan „napok” világosságát hintik ránk, amelyeken „az Úrnak szolgálunk”.

3. Amikor pedig ezt olvassuk: *„azoknak a véneknek valamennyi napján, akik még hosszú ideig éltek őutána”,* akkor szerintem nem véletlenül fogalmaz úgy az Írás, hogy Jézus után „a vének nagyon öregek voltak” vagy „hosszabb napokat” éltek. Egyedül Isten tudhatja, hogy a Jézus utáni vének között ki volt az, aki hosszabbá tette a napot, vagyis több fényt bocsátott ki magából. Pál vagy Péter, vagy Bertalan vagy János? Mindenesetre a szentekről mondjuk azt, hogy hosszabb napokat éltek. Ellenben akkor, amikor kísértés tölti be a világot (vö. Didakhé XVI.5), amikor megsokasodik a törvénytelenység, s a szeretet sokakban kihűl (Mát. 24:12), s amikor beteljesedik, hogy ha eljön az Emberfia, alig talál már hitet a földön (vö. Luk. 18:8), akkor nem azt mondja az Írás, hogy „hosszúak” lesznek a napok, hanem inkább azt, hogy megrövidülnek, amiként az úr mondta: *„Ha nem rövidülnének meg azok a napok, nem menekülne meg egyetlen halandó sem.”* (Mát. 24:22) Az Írás szerint tehát a rossz napok „megrövidülnek”, azok a napok viszont amelyeken „az Úrnak szolgálunk, hosszúúra” nyúlnak, sokáig tartanak, és valamiképpen hosszú időtartamot ölelnek fel. Nézd csak, ezt is kijelentette az úr az Evangéliumban: *„A kiválasztottakért rövidülnek meg azok a napok”* (Mát. 24:22) Tehát a kiválasztottak számára „megrövidülnek a rossz napok”, a gonoszság és a botránkozás napjai, és – jómagam úgy vélem – ha már egyszer elkezdtek rövidülni „a rossz napok” a kiválasztottak számára, folyvást csak rövidülnek és fogyatkoznak, mígnem egészen szétfoszlanak, elenyésznek, és végleg megszűnnek. Azt gondolom, e kiválasztottak egyike mondta ezt: *„Vesszen el a nap, amelyen megszülettem!”* (Jób. 3:3) Így hát a „kiválasztottak számára megrövidülnek és elenyésznek a rossz napok”, a szent vének napjai pedig hosszúak és elhúzódók lesznek.

Azt sem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk, ami csak most, beszéd közben jutott eszembe – bárcsak az Úr sugallatára történné! –, hogy az Írás kijelentése szerint szolgált a nép az Úrnak Jézus minden napján. Nem azt monda, hogy egy napja volt Jézusnak, hanem hogy sok napja van. Ezeket a napokat is abban a rendszerben értsük, amelyet eddig fejtegettünk. Én úgy vélem, hogy Jézus egyik napja az igazságosság, egy másik a megszentelés, megint másik az okosság, a könyörületeség, és így az egyes erények javai végül Jézus napjaivá állnak össze, melyeken az Úrnak szolgálunk, mert Ő a szellem efféle

erényeiben leli tetszését. De ugyanígy számítsd napjai közé az alázatosságot és a szelídséget, valamint az engedékenységet és a jóságot, és az ő napjainak tekints mindent, ami az erény fogalmába tartozik. Így módon „Jézus minden napján”, vagyis minden erényben „szolgálni fogsz az Úrnak”. Mert nem úgy rendelkezik az Írás, hogy ezen erények közül egyeseknek birtokában légy, másokat pedig ne vedd figyelembe, hanem, hogy mindezen erényekkel felövezve és a gyakorlatban is megvalósítva szolgálj az Urat. Ezáltal, aki „a vének napjaiban él”, és az ő napjaikba szolgál az Úrnak, teljesíti Pál apostol kívánságát: *„Legyetek az én követőim, ahogyan én Krisztus követője vagyok!”* (1Kor. 4:16)

4. „Azoknak a véneknek napjaiban”, mondja az Írás, „akik ismerték az Úr összes nagy művét.” (Bír. 2:7) Ki más „ismeri az Úr összes művét”, ha nem az, aki megteszi őket? Éli fiairól is azt olvassuk, hogy a romlás fiai voltak, mert *„nem ismerték az Urat”* (1Sám. 2:12). Nem azért, mintha nem lettek volna ismereteik az Úrról, hisz elvégre a többiek tanítói voltak, hanem mert úgy cselekedtek, ahogy azok cselekszenek, akik nem ismerik az Urat. Így kell tehát értelmeznünk az Írás e kijelentését: „akik ismerték az Úr összes művét.” Ráadásul nemcsak az áll itt, hogy ismerték az Úr művét, hanem azt is hozzáteszi: „akik ismerték az Úr összes művét.” Vagyis akik ismerték az Úr igazságosságának, megszentelésének, valamint alázatosságának, szelídségének és jóságának művét. Ennek megfelelően az „Úr művének” tartunk mindent, ami Isten parancsából ered. Ámde ahogyan van műve az Úrnak, úgy természetesen van műve az ördögnek is, amely ellentétes amazzal. Hiszen bizonyos, hogy amint az igazságosság Isten műve, úgy az igazságtalanság Zebuloné. Másfelől, amint a szelídség Isten műve, úgy a harag és a dühöngés Zebuloné. Azt mondhatjuk tehát, hogy azok ismerik Isten művét, akik Isten tetteit cselekszik. Hogy az Írás példáján keresztül még világosabb legyen, rendszerint milyen jelentésben fordul elő az „ismerés” és a „nem ismerés” kifejezés, figyeld meg, mit ír erről másutt: *„Aki a parancsot megtartja, nem ismeri meg a rosszat.”* (Préd. 8:5) Tehát lehetséges, hogy aki megtartja a parancsot, nem tudja, mi a rossz? Dehogynem tudja, csak azért mondja az Írás, hogy nem tudja, mert őrizkedik tőle és elkerüli. Ugyanígy, amikor az úrról és Üdvözítőről azt olvassuk, hogy *„nem ismerte a bűnt”* (vö. 2Kor. 5:21), nyilvánvalóan azt fejezi ki ezzel, hogy nem követett el bűnt. Ennek megfelelően mondják arról is, aki véghezviszi az Úr műveit, hogy „ismeri az Úr műveit”. Aki viszont nem hajtja végre, az nem ismeri Isten műveit.

5. Ámde hogyan is hagyhatnánk figyelmen kívül ezt a szövegrészt: *„akik ismerték az Úr nagy műveit, amelyeket Izraelben végbevitt?”* (Bír. 2:7) Micsoda? Vannak az Úrnak kis művei, amelyekhez viszonyítva nagyoknak nevezzük ezeket? Azt gondolom, hogy az Úr minden műve nagy, csak az alapján mérhetjük egymáshoz őket, s mondhatjuk nagyoknak vagy kicsiknek az Úr műveit, hogy mennyien részesedtek bennük. Például erős kézzel és felemelt karral (Deut. 5:15) kivette Izrael fiait Egyiptomból. Miután égi csapásokkal

sújtotta Egyiptomot, „utat nyitott” számukra a tengeren (vö. Ex. 14:21), mannáat adott a népnek a sivatagban (vö. Ex 16.), az égből szólította meg Mózeset (Ex 19:3), és kőtáblákra írt törvényt (vö. Ex 24:12) adott a kezébe. Ugye „Isten nagy művei ezek”? De ha azzal veted össze őket, hogy úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta (Ján. 3:16) a világ üdvösségeért, akkor e mű nagyságának fényében kicsinek látod az előbbieket. Ezt a művet kell nekünk is megismernünk és hinnünk, és végre kell hajtanunk az Úr műveit (vö.: Ján. 6:49); de nem hanyagul, hanem kitartóan és minden igyekezetünkkel, hogy mi is részesüljünk Jézus Krisztus napjaiban és a véneknek, az ő szent apostolainak napjaiban, és méltók legyünk velük együtt elnyerni a mennyei örökséget, a mi urunk Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom mindörökkön örökké. Ámen.

Fogarasi Katalin fordítása

A fordítás a Sources chrétiennes sorozat 389. kötetében (P. Messié – Neyrand – M. Borret, Párizs, 1993) közölt latink szöveg alapján történt.